

ASPECTUL MANAGERIAL ȘI ROLUL MANAGERULUI ÎN INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Galina MARTEA

Institutul de Științe ale Educației

Who are the managers, actually? The managers are the people who create the organizational culture within an institution, which allow them to implement successfully well determined goals based on values. The manager's behaviour, therefore, represents the image of the institution within the value system. The employees, in their turn, are part of the managerial structure, become an entity within the value system, contributing to the realization of tasks, goals and stipulated actions.

De la începutul anilor '90 a apărut un șir de termeni, neutilizați în cadrul țării, care ulterior și-au găsit aplicare atât în teorie, cât și în practică. Unul dintre aceștia este noțiunea de „manager”, care este foarte bine cunoscută în literatura științifică și în literatura de specialitate.

Pentru a crea o viziune complexă asupra acestui termen, se impune problematica justificării acestuia prin existența unor capacități, calități și aptitudini corespunzătoare.

O analiză detaliată a acestora scoate în evidență o multitudine de factori care implică explicațiile privind activitatea managerială și promovarea lor în organizațiile și întreprinderile economiei naționale, inclusiv în instituțiile de învățământ.

Una dintre cauzele ineficienței activității manageriale în Republica Moldova este neconcordanța între studii și nivelul managerial.

De fapt, resursele manageriale, care sunt parte componentă a resurselor umane în general, apar ca o variabilă importantă ce determină succesul sau insuccesul activității în orice domeniu de activitate. Este destul de important ca resursele manageriale să fie poziționate în sistemul de valori adecvat rolului și potențialului lor, cu respectivul cantitativ și calitativ, cu echilibrul „necesar” și „disponibil”.

Importanța problematicii actuale de previziune a necesarului de resurse manageriale calificate pune în prim-plan abordarea aprofundată a elementelor constitutive, care se bazează pe analiza și prognoza viitorului disponibil în resursele respective. În literatura de specialitate sunt abordate încercările de a evidenția și sistematiza indicatorii de analiză a personalului disponibil în acest domeniu.

Factorii sociali, culturali și economici, care s-au format în timp în cadrul țării noastre, demonstrează că sistemul managerial, în principiu, este bazat pe un sistem mixt, unde predomină aspectul colectiv.

Ierarhizarea capacităților, calităților și aptitudinilor necesare unui manager contemporan urmează a fi bazate pe criterii bine determinate, precum: - arta de a conduce; - cunoștințe teoretice și practice în management; - cunoștințe economice; - cunoștințe tehnice sau tehnice și economice; - capacitatea de a menține relații umane bune; - capacitatea de a se perfecționa continuu; - experiența; - experiența profesională; - cunoștințe psihosociologice; - aptitudini în soluționarea conflictelor; - studii necesare; - dorința de a conduce; - starea sănătății; - amabilitate și comunicabilitate; - altele.

Reieșind din nivelul economic de dezvoltare al Republicii Moldova, conform unui sondaj de opinii ale studenților de la ASEM, facultățile „Management”, „Marketing”, „Cibernetică, statistică, previziune economică”, activitatea managerială, în viziunea respondenților, ar trebui realizată în majoritatea cazurilor de persoane cu studii (cunoștințe) preponderent economice.

De menționat că țările dezvoltate cu economie de piață modernă și tradițională au efectuat câteva etape de instruire a managerilor:

- ✓ I – manager cu studii de bază tehnice;
- ✓ II – manager cu studii de bază economice;
- ✓ III – manager cu studii economice și instruire sociopsihologică profundă.

Realitatea din țara noastră demonstrează că studiile în domeniul psihologiei nu sunt apreciate la justa valoare, care de fapt sunt de o importanță deosebită și necesare unui manager, sau nu poartă acel accent pronunțat ce vizează personalitatea în activitatea managerială. Aici s-ar pune în evidență faptul că nu este conceput în esență aspectul uman al managementului, capacitatea conducătorului de a instala și menține relații umane bune cu angajații, de a soluționa eficient conflictele, de a antrena subalternii etc.

O latură destul de dificilă la capitolul „cadre manageriale” este atitudinea managerilor sau a viitorilor manageri față de necesitatea de perfecționare continuă.

Perfecționarea continuă a cadrelor manageriale, indiferent de sfera de activitate, este un factor deosebit de important în activitatea organizațiilor și întreprinderilor din economia națională, inclusiv a instituțiilor din sistemul de învățământ.

Părerea este că lipsa inovării ar fi una dintre cauzele principale ale incapacității țării noastre de a concura cu piețele externe și interne în relațiile și condițiile economiei de piață.

Pornind de la ideea că managementul este o legătură organică a științei și artei, profesionalismul unui manager este determinat de capacitățile native și de instruire ale acestuia. Corelația dintre capacitățile native și de instruire se modifică treptat în dependență de nivelurile manageriale. La rândul lor, nivelurile manageriale pot fi specificate prin *predominarea calităților de instruire și a calităților native*.

Lipsa de concordanță între studii și nivelul managerial rămâne încă una dintre cauzele principale ale unei activități manageriale ineficiente. De exemplu, o persoană cu studii tehnice, economice sau socioumanistice urmează a fi promovată pe scara ierarhică, fără a mai obține alte forme de studii. De aceea, formele de studii și nivelul managerial urmează a fi puse într-o corelație, care ulterior ar fi punctul de pornire în activitatea managerială.

Îmbunătățirea metodelor și formelor de ocupare a funcțiilor manageriale va pune, cu siguranță, în schimbare procesele economice, imaginea socială și economică a țării, cultura organizatorică a instituțiilor, implementarea inovațiilor, îmbunătățirea mediului social-psihologic și perfecționarea relațiilor între angajați, raționalizarea structurii de gestionare și repartizare a resurselor umane și a resurselor financiare etc.

Îmbunătățirea metodelor de perfecționare continuă a cadrelor manageriale din sistemul de învățământ ar duce la dezvoltarea potențialului intelectual creativ, la ameliorarea sistemului de învățământ în întregime, indiferent de treapta de învățământ sau nivelul de instruire, la îmbunătățirea condițiilor de muncă, de remunerare și motivare a cadrelor didactice și a altor angajați, la evaluarea transparentă a cunoștințelor elevilor, studenților etc.

De fapt, cine sunt managerii? Managerii sunt acele persoane, care creează cultura organizațională în cadrul instituției, ceea ce le permite să realizeze cu succes acțiuni bine determinate, bazate pe valori. În rezultat, comportamentul managerului reprezintă imaginea instituției în sistemul de valori. Angajații, la rândul lor, fiind și ei parte componentă a sistemului managerial, formează un ansamblu în grupul de valori, care contribuie la atingerea sarcinilor, scopurilor și acțiunilor preconizate.

Spre exemplu, perfecționarea cadrelor manageriale din instituțiile învățământului preuniversitar are loc și se realizează în cadrul Institutului de Științe ale Educației.

De asemenea, este cunoscut faptul că, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.381 din 13.07.2006, „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare în baza Rețelei tarifare unice” pentru personalul cu funcții de conducere (sau cadrele manageriale) din instituțiile de învățământ preuniversitare, care dețin grade manageriale, indemnizația de conducere se majorează, după cum urmează:

- ✓ cu 5% – pentru gradul managerial II;
- ✓ cu 10% – pentru gradul managerial I;
- ✓ cu 20% – pentru gradul managerial superior.

Suplimentele respective la salarii funcției cadrelor manageriale sunt stabilite pentru deținerea gradelor manageriale, obținute în rezultatul atestării. Aceasta este o acțiune pozitivă la motivarea cadrelor manageriale ale instituțiilor de învățământ preuniversitar din republică.

Acțiunile actuale, care se realizează la capitolul „perfecționarea cadrelor manageriale din învățământ”, pot fi plasate la o treaptă destul de inferioară în raport cu procesele modernizării ce au loc în plan mondial.

În condițiile actuale de dezvoltare economică și socială a țării, stabilirea unui sistem managerial performant, caracterizat prin motivare, decizie, control, transparență, concurență, rămâne deocamdată o previziune de viitor.

Totodată, angajarea personalului în funcții de conducere în sistemul de învățământ, cu înalte capacități manageriale, ar plasa învățământul în atenția întregii societăți, devenind o prioritate națională a politicii interne.

Elementele structurale și specificul sarcinilor manageriale în activitatea instituției de învățământ trebuie să determine acțiunea convergentă la maximum a cadrului material-organizatoric și a potențialului uman, în scopul realizării obiectivelor stabilite de societate în domeniul învățământului.

În contextul celor relatate, rămâne de menționat că una dintre problemele prioritare, care urmează a fi soluționată la capitolul respectiv, ar fi identificarea instituțiilor de învățământ superior competente în instruirea și formarea specialiștilor pentru toate nivelurile manageriale. Aici, urmează a se pune accent pe treptele de învățământ (preuniversitară, universitară, postuniversitară), care ar corela nivelurile instruirii în cadrul lor cu nivelurile manageriale.

Prezentat la 03.04.2009